

o. Jeronym Andrej Fedoroňko, OSBM o. Ієронимъ Андрий Федоронько, ЧСВВ

* 18. XII. 1918 v Hrabovčiku, Slovakia –

† 13. VI. 2004 v Prešovskom monastyre v Prešove, Slovakia

Životopis

Andrej Fedoroňko sa narodil **18. decembra 1918** v rusínskej dedinke Hrabovčik (dnes okr. Svidník) na poľsko-slovenských hraniciach na Slovensku v gréckokatolíckej rodine roľníka Štefana Fedoroňka. V čase narodenia Andreja mal jeho otec 38 rokov. Matka Helena, rodená Jakočková (bola vtedy 32 ročná). Mal šesť súrodencov: brat Juraj starší o 10 rokov, sestra Anna staršia o 9 rokov, brat Štefan starší o 4 roky, brat Peter mladší o 3 roky, brat Ivan Fedoroňko (neskorší bazilián Inocent) mladší o 5 rokov a brat Michal mladší o 8 rokov.

Do ľudovej (*narodnej*) školy začal chodiť 1. septembra 1925 – bola priamo v mieste jeho rodiska v Hrabovčiku. Škola bola slovensko-rusínska. (*Vysvedčenie zo siedmej triedy 1931/32 bolo klasifikované každý štvrťrok zvlášť. Dvojjazyčná okrúhla pečiatka: «Gr. kat. elementárna ľudová škola v Hrabovčiku — Gr. kat. narodna škola v Hrabovčiku»*). Vyučovací jazyk bol rusínsky, alebo slovenský — záležalo od jednotlivých učiteľov — Slováci učili po slovensky a Rusíni po rusínsky. 16. septembra 1932 poslednýkrát navštívil Ľudovú-Narodnú školu v Hrabovčiku a o tri dni nato, 19. septembra 1932 prestúpil do Štátnej meštianskej školy koedukačnej vo Vyšnom Svidníku (čiže 8. triedu už nenavštevoval v Hrabovčiku). Túto navštevoval tri roky a 28. júna 1935 ukončil so samými jednotkami, teda s najlepším prospechom. (*Vysvedčenie už bolo vystavené v čistej slovenčine, známku dostal i z «podkarpatoruského jazyka»*).

Pôvodne Andrej Fedoroňko chcel vstúpiť do nejakej latinskej rehole v Čechách. Keď s tým prišiel roku 1935 za svojim gréckokatolíckym parochom o. J. Županom, tento bol rozhodne proti tomu a vysvetlil mu, žeby bolo škoda, keby taký nádejný gréckokatolík, ako je on opustil svoj ľud i obrad a vstúpil do latinskej rehole niekde v dalekých Čechách. Navrhol mu, aby išiel k baziliánom na Černeču Horu pri Mukačeve...

K baziliánom na Černeču Horu pri Mukačeve (Podkarpatská Rus) vstúpil **8. novembra 1935**. Prijal meno Jeronym (Hieronym). Magistrom-vychovateľom mu bol o. Hlib Kinach, OSBM. Prvé sľuby na Černečej Hore zložil **1. júla 1937**.

Do Gymnázia otcov baziliánov vo Veľkom Byčkovi na Podkarpatskej Rusi chodil len pol roka, a to rovno do štvrtého ročníka. Polročné vysvedčenie má zo školského roka 1938/39. Baziliánske vysvedčenie (zo dňa 28. februára 1939) bolo písané azbukou po rusínsky (predmety-jazyky: ukrajinský, český, latinský a nemecký). Keďže prišli Maďari (anektovali Podkarpatskú Rus), neukončil školu, ostal bez maturity.

V nedeľu popoludní, 21. mája 1939, desiatich baziliánov, ktorí sa nenarodili na Podkarpatskej Rusi, s bajonetami v rukách maďarskí vojaci násilne premiestnili na Slovensko. Vladyka Pavel Gojdič, OSBM, im dal medzilaboreckú gréckokatolícku farnosť. Tam o. Jeronym Fedoroňko, OSBM, býval s ostatnými mníchmi baziliánmi v opustenej medzilaboreckej gréckokatolíckej fare. Medzi mníchmi «po domácky» začal študovať teológiu. Večné sľuby zložil **14. augusta 1941**.

26. (?) marca 1944 dostal postríženie na čteca a subdiakona. 28. novembra 1944 diakonát. **2. apríla 1944 sa stal svjaščenikom.** V Sečovciach ho vysvätil svjaščenomučenik Kyr Pavel Gojdič, OSBM, a to spolu s ďalšími dvomi baziliánmi: Hlaváčom a Magurom. Potom externe chodil ešte jeden rok do školy – do Štátneho ruského gymnázia v Prešove (do Государственной русской гимназии) a 25. júna 1946 konečne dostal maturitné dvojazyčné slovensko-rusínske vysvedčenie, teda maturoval už ako svjaščenik-monach (na základe 42§ Ministerstva škôl z 2. októbra 1942 č. 15000/42, II, 3).

28. augusta 1946 bol vymenovaný za farára v Labirci (Medzilaborciach). **Gréckokatolíckym parochom Medzilaboriec bol o. Jeronym Fedoroňko, OSBM, v rokoch 1946-1950.**

V Trebišove, dňa 12. februára 1947 mu bol vystavený baziliánsky dokument-vysvedčenie (má aj iný z 1. júla 1946) o ukončení dvoch rokov filozofie a štyroch rokov teológie (v rokoch 1939/40 do 1944/45; iný dokument potvrdzuje štúdium v rokoch 1940/41 do 1945/46) u baziliánov. Podpísaný na týchto dokumentoch bol predstavený baziliánov (superior) o. Sebastian Sabol, OSBM, prefekt štúdií o. Nikodém Krett, OSBM. Profesormi mu boli: o. Nikodém Krett, OSBM, o. Sebastian Sabol, OSBM, o. Marian Sučko, OSBM, o. Pankratij Hučko, OSBM, o. Polykarp Oleár, OSBM, o. Nikolaj Ivaniv, OSBM — meno o. Polykarpa Bulyka, OSBM nahradilo o. Polykarpa Oleára, OSBM, v novšom dokumente, ináč sú dokumenty-potvrdenia o štúdiách rovnaké.

15. februára 1947 dostal z *Rektorátu gréckokatolíckej vysokej bohosloveckej školy v Prešove* úradné potvrdenie, že mu uznávajú i maturitu na Ruskom gymnázium, i šesť rokov (tj. 12 semestrov) baziliánskych teologických štúdií.

V Olomouci 16. januára 1948 mu *Dekanát Cyrilometodejskej bohosloveckej fakulty Palackého univerzity* taktiež uznal všetky predošlé štúdiá u baziliánov v Medzilaborciach, mal doplniť už len kolokviá: z kresťanskej sociológie, z pedagogiky, z dejín pedagogiky a z niektorého semitského jazyka okrem hebrejčiny. Potom mal byť pripustený k prípravnému roku na licenciát. V Olomouci plánoval robiť doktorát (titul ThDr.) podobne ako o. Nikodém Krett, OSBM, ale jeho pastorácia v Labirci-Medzilaborciach (v rokoch 1946-1950) mu to neumožnila.

V noci z 13. na 14. apríla 1950 bol v Medzilaborciach zatknutý a internovaný v sústreďovacom tábore v Podolínci, kde bol zavretý jeden a pol roka. **29. septembra 1951 nastúpil na výkon základnej vojenskej služby a bol zadelený do nápravného PTP tábora** (Pomocný Technický Prápor) v Mimoni, po troch týždňoch ho preložili do Karlových Varov, neskôr do Prahy a tak vystriedal asi 13 miest PTP v Čechách a na Slovensku.

PTP boli trestanecké jednotky armády, kde museli slúžiť vojaci za svoje vážne previnenia. Platili tam teda vojenské zákony, ťažko manuálne sa pracovalo – obyčajne v stavebníctve, alebo pri terénnych úpravách, mali pravidelne vojenské cvičenia a vo voľnom čase, najmä v nedeľu povinné politické školenie. «Previnením» o. Jeronyma Fedoroňka, OSBM, bolo to, že bol gréckokatolíckym kňazom, baziliánom, ktorý sa nechcel stať pravoslávny...

Do normálneho života v civile, teda na slobodu, bol o. Jeronym Fedoroňko, OSBM, **prepustený až 7. mája 1954.** Vtedy ich PTP tábor bol v Komárne... Od 25. mája 1954 o. Jeronym Fedoroňko, OSBM, pracoval v civilnom zamestnaní v podniku *Stavoindustria* v rozličných zamestnaniach ako úradník, laborant, skladník, a to až do svojho **dôchodku v roku 1978.** *Stavoindustria* bol obrovský-mamutí stavebný podnik v Bratislave, ktorý zamestnával okolo osemtisíc zamestnancov. V pobočke, kde bol zamestnaný o. Jeronym Fedoroňko, OSBM, pracovalo okolo 200 zamestnancov.

Konečne, **11. júla 1968**, bola obnovená gréckokatolícka Cirkev v Československej socialistickej republike, baziliáni však naďalej boli zakázaní (až do roku 1990) a preto o. Jeronym Fedoroňko, OSBM, pastoračne vypomáhal popri svojom civilnom zamestnaní (v *Stavoindustrii*) ako **pomocný duchovný (kaplán)** spolu so svojim bratom o. Inocentom J. Fedoroňkom, OSBM (†1971), otcovi Jozefovi Haľkovi, kanonikovi, **správcovi gréckokatolíckej farnosti v Bratislave** (vnuk tohto gréckokatolíckeho kňaza sa neskôr stal rímskokatolíckym kňazom a pomocným rímskokatolíckym biskupom v Bratislave). Po odchode parocha kanonika o. J. Haľka do dôchodku, o. Jeronym A. Fedoroňko, OSBM, bol naďalej pomocným duchovným, kaplánom, teraz už o. Štefana Ujhélyiho.

Počas celého dlhého pobytu o. Jeronyma A. Fedoroňka, OSBM, v Bratislave ho (podľa jeho vlastného svedectva) vtedajší ordinár Ján Hirka izoloval od vtedy študujúcich v Bratislave gréckokatolíckych bohoslovcov (1968-1990). Hirka sa totiž bál, aby títo bohoslovci náhodou nevstúpili k baziliánom... Pre ten istý dôvod sa o. J. A. Fedoroňko, OSBM, nikdy nestal parochom gréckokatolíckej farnosti v Bratislave i keď prakticky robil všetkú prácu parocha. **Kaplánom v Bratislave bol až do roku 1991**, keď sa 27. augusta presťahoval do Prešova.

Teda v Bratislave bol kaplánom od roku 1968 do roku 1991. **Od roku 1992 do roku 1995 bol ihumenom Prešovského baziliánskeho monastýra sv. Bazila Veľkého na Vajanského 31** (*pozor! omylom niektorí tento monastýr v danom case označovali ako monastýr sv. Cyrila a Metoda, čo nie je pravda a ani nikdy nebola*).

Celý život sa pokladal za Rusína, rozprával po rusínsky a pri sčítaniach ľudu po roku 1990 sa vždy hlásil k rusínskej národnosti, i keď k slovakizácii a latinizácii bol veľmi tolerantný a v Bratislave ako kaplán, počúvajúcí vo všetkom svojho parocha bol dokonca i jej častým nástrojom.

Obdivoval jezuitov a v nich videl svoj celoživotný ideál. Ideál videl i v latinskom obrade. Dobre ovládal okrem materinskej rusínčiny jazyky ako slovenský, český, ukrajinský, latinsky, taliansky a francúzsky. Bol stále vychudnutej postavy. Výšky bol okolo 175 cm. Za celý svoj život prekonal asi desať operácií žalúdka a prostaty, mal rakovinu. Po operáciách mu zostala len jedna štvrtina žalúdka. Preto obľuboval ľahkú stravu, najmä «halušky so syrom». V dôsledku zmenšeného žalúdka mohol jesť len málo, a preto musel jesť veľmi často. V posledných desiatich rokoch života vážil od 43 do 55 kg. Bol chorý i na srdce, a preto posledné roky svojho života mal cyanotickú (fialovú) farbu pokožky na tvári i nohách. Posledné roky svojho života (od roku 2002) bol odkázaný na kŕmenie lyžičkou a bez pomoci niekoho iného sa zo svojej postele nebol schopný postaviť.

Všetky posledné roky svojho života dožil vo vyššie spomínanom Sobornom monastýre sv. Bazila Veľkého v Prešove na Vajanského 31. Staral sa o neho najmä o. Gorazd Andrej Timkovič, OSBM (1959), ktorému pomáhal o. Jozafát Vladimír Timkovič, OSBM. Odborné zdravotnícke ošetrenie mu zabezpečovali sestry baziliánky prichádzajúce periodicky za týmto účelom do monastýra (jedenkrát týždenne), najmä sestra Myrona Gajdošová, OSBM, ktorá bola zamestnaná na blízkej zdravotnickej cirkevnej škole.

Od roku 2001 začal trpieť očnou chorobou *cataracta senilis*, ktorá spôsobila, že prestal jasne vidieť – počet prstov na ukázanej ruke rozoznával len do vzdialenosti jedného metra. Neskôr, **od roku 2003** oslepol úplne. Tiež už zle počul. Od roku 2000 neslúžil samostatne Božie Liturgie, ale len koncebroval po sediačky a na premenenie či sv. pričastie ho privádzali k prestolu.

Zomrel ako ozajstný svätec, odovzdaný do vôle Božej, nepretržite sa modlil, na nikoho nenadával, o nikom nehovoril zle, všetkých ospravedlňoval, v tichosti a

odovzdanej poslušnosti sa vo všetkom podvoľoval nariadeniam a pokynom ošetrojúcich spolubratov, neponosoval sa na žiadne bolesti, nič nikdy nekritizoval, odovzdane do vôle Božej až do posledného výdychu prijal svoju imobilitu a úplnú slepotu... Ak niekedy zvončekom, ktorý mal na krku, privolal ošetrojúceho spolubrata v neskorých nočných hodinách (napr. o druhej ráno), lebo ako úplne slepý nerozlišoval deň i noc, veľmi pokorne, úctivo a úprimne prosil dotyčného o odpustenie, že ho v tak nevhodný nočný čas vytiahol z postele... K tejto jednoduchej, ale zároveň heroickej svätosti sa vypracoval len 2-3 roky pred smrťou, lebo pred tým to bol, napriek mnohým mníšskym čnostiam, prísny, puntičkársky, tvrdohlavý a neustupčivý starec, ktorý dokázal neprijemne šikanovať všetkých okolo seba, veriacich (keď prišli napríklad upratovať monastyrskú cerkev) i spolubratov mníchov aj kňazov.

o. Jeronym Andrej Fedoroňko, OSBM v r. 2004 pár dní pred svojou smrťou

Na šiji má modrú šnúрку na ktorej mal zavesený elektronický bezdrôtový zvonček. Stačilo mu stlačiť gombičku a zvonček umiestnený v elektrickej zásuvke v keliji o. Gorazda A. Timkoviča zazvonil na opačnom konci Prešovského monastýra... Tak bolo zabezpečené, že keď Fedoroňko niečo náhle potreboval (obyčajne ísť na WC), Timkovič k nemu okamžite prišiel a pomohol mu...

Zomrel v nedeľu **13. júna 2004** o 16.30 v úplnej tichosti a sám (v okamihu vydýchnutia nebol pri ňom nik), zaopatrený sv. Tajnami v Sobornom baziliánskom monastyre v Prešove na Vajanského ulici 31, kde prežil posledné roky života. Posledné sväté príčastie (pol hodiny pred smrťou) prijal nábožne ako nevinné dieťa, ba doslova a dopísmena ako anjel v ľudskom tele s rukami pokorne, do tvaru kríža zloženými na hrudi od o. Gorazda Andreja Timkoviča, OSBM, ktorý mu ho riadením Božím v návale práce zabudol v ten deň priniesť ráno ihneď po Službe Božej (bol zaneprázdnený s veriacimi). O. Jeronym Fedoroňko neslúžil sv. Božiu Liturgiu len dva dni pred svojou smrťou – už nevládal ísť do monastyrkej cirkvi. Takto obdržal na svoju cestu do večnosti ozajstné *viaticum*. Pohrebné obrady boli vykonané v prešovskej gréckokatolíckej katedrále a pochovaný bol v Prešove na verejnom cintoríne 17. júna 2004. *Vičnaja jemu pamjat!*

Charakteristika: o. Jeronym A. Fedoroňko, OSBM, mal talent na reči. Dobre ovládal okrem materinskej rusínčiny jazyky ako slovenský, český, ukrajinský, latinský, taliansky a francúzsky.

Vzhľadom nato, že teológiu študoval počas II. svetovej vojny len po «domácky» (vtedy iná možnosť nebola), jeho teologické vedomosti i rozhladenosť boli mimoriadne, ba nadpriemerné. K tomuto mimoriadnému teologickému vzdelaniu sa dopracoval samostatným štúdiom. Mal veľmi dobré logické myslenie a bystrý rozum si udržal až do svojej smrti.

Komunikatívnym typom bol tak na 5 minút, potom návštevníka zo svojej kelie delikátne «vyhodil». Synonymicky sa dá charakterizovať, že bol «vlkom samotárom», samotárom sa stal za komunizmu v Bratislave... Pastoračne sa o veriacich staral podobným spôsobom: 5 minút a dosť, vybaviť všetko podstatné, nijaké zbytočné rečičky. Ináč mal veľmi dobré srdce, úprimne veril v Hospoda Boha a sponedal iných ešte i krátko pred smrťou.

o. Gorazd Andrej Timkovič, OSBM

N.B.:

Pôvodne bol tento životopis napísaný pár rokov pred smrťou o. Jeronyma Andreja Fedoroňka, OSBM v priamej konzultácii s hlavným aktérom životopisu. Autor životopisu (Timkovič) si následne údaje z ústnej komunikácie preveril v dokumentoch zosnulého – preto je tento životopis, čo sa týka údajov (dátumov a rokov), absolútne presný. Životopis bol definitívne napísaný v r. 2004.

V októbri 2015 bol autorom doplnený poslednou polstranou, v ktorej sa nachádza veľmi presný opis posledných sväto prežitých dní a hodín tohto výnimočného baziliána.